

2 of 27 DOCUMENTS

de Volkskrant

de Volkskrant

28 mei 2010 vrijdag

Ambitie is ballast voor de student; Hoe zit het?

BYLINE: Monique Samuel**SECTION: OPINIE EN DEBAT; Blz. 20****LENGTH: 1294 woorden**

SAMENVATTING

Niet de studenten zijn de dragers van de 'zesjescultuur' in het Nederlands hoger onderwijs, maar de onderwijsinstellingen zelf.

VOLLEDIGE TEKST:

Het is verkiezingstijd, en de meikoorts is uitgebroken in politiek Den Haag. De strijd om de toekomst van Nederland is losgebarsten. Als je de partijen moet geloven, gaat het hele land op z'n kop en is de tijd van hervormingen en vernieuwingen aangebroken. Maar wat leert het CPB? Deze verkiezingen gaan slechts over een grote uitkleedpartij, het hele land wordt gestript, de ene bezuiniging is nog destructiever dan de andere.

Ondertussen hebben politici de mond vol van grote allesomvattende termen zoals 'duurzaamheid', 'Nederland klaarstomen voor de 21ste eeuw' en 'kenniseconomie'. Geachte politici: het is 2010, de 21ste eeuw is tien jaar geleden aangebroken en de idealen van duurzaamheid en kenniseconomie hadden allang werkelijkheid moeten zijn. Het is armoede troef en het lijkt er niet op dat 9 juni daar enige verandering in gaat brengen.

Ondertussen klagen politici en burgers over de zesjescultuur van Nederlandse scholieren en studenten. Hoe meer ik leer, hoe meer ik weet dat deze zogenaamde onwil van studenten een misvatting is. Jarenlang heeft Den Haag geprobeerd het Nederlands onderwijs korter, efficiënter en beroepsgerichter te maken, waardoor de teloorgang van het middelbaar en hoger onderwijs als vanzelf in de hand is gewerkt. Hbo'ers worden niet met prestatiebeurzen gemotiveerd om een wo-bachelor of master te doen, maar krijgen slechts drie jaar leenrecht. Een tweede studie zit er voor hen dus niet in.

De zo geprezen bachelor-masterstructuur is versoberd ingevoerd. Een bachelor duurt hier geen vier jaar maar drie, en een master geen twee jaar maar een. De gangbare gedachte lijkt: waarom zou je meer doen als je minder kunt? Dat studenten vroeger zes jaar studeerden voor hun doctorandustitel lijkt niet relevant. Het doel (kostenbesparing) rechtvaardigt alle middelen. Hierdoor wordt onderwijs steeds meer een fenomeen van de elite. De notaris betaalt voor de tweede mastergraad van de notaris.

De populariteit van university colleges toont eenzelfde fenomeen: peperduur onderwijs voor het kroost van de elite.

Voor getalenteerde jongeren met een achterstandspositie is echter geen plaats, zij gaan maar naar de reguliere universiteit die kampt met bezuinigingen, docententekort, overvolle collegezalen en veel te weinig contacturen.

De meeste partijprogramma's spreken over de afschaffing van de studiefinanciering en de introductie van een ('sociaal') leenstelsel. Studenten zouden immers na hun studie bakken met geld verdienen en kunnen hun studie dus makkelijk terugbetalen. Dat Nederland een progressief belastingstelsel kent en studenten na hun studie dus sowieso hun studie (indirect) terugbetalen, lijkt niet relevant.

Opvallender is echter dat waar de Tweede Kamer zich een jaar geleden nog druk maakte om de hoge schulden van studenten en de daaruit voortvloeiende afbetalingsproblematiek, diezelfde Kamerleden een studieschuld van 15 duizend euro of meer heel acceptabel vinden. De gevolgen van hoge studieschulden voor mens en maatschappij moeten echter niet worden onderschat. Studenten gaan zich niet specialiseren of een tweede of derde master volgen als zij al vier of vijf jaar hebben geleend. Sterker nog, zij gaan wellicht helemaal geen master meer doen.

Als al deze bezwaren studenten echter nog niet ontmoedigen om toch te investeren in hun toekomst, dan lopen zij vast in de stroperige raderen der Nederlandse bureaucratie. Na een driejarige bachelor politicologie, ben ik uitverkoren een speciale tweejarige postinitiële master aan de Universiteit van Leiden te volgen. Deze studie kan mij klaarstomen voor de wondere wereld der diplomatie en internationale betrekkingen, en het is dan ook mijn droom en mijn verlangen deze studie te volgen. Voor studiefinanciering kom ik echter niet meer in aanmerking. Een vierde jaar prestatiebeurs is alleen voor de 'gangbare' masterstudenten bestemd. Ook een lening is niet toereikend, de Dienst Uitvoering Onderwijs (voormalig IB-Groep) kent slechts beperkte leenmogelijkheden waarvoor ik wellicht niet eens in aanmerking kom, ook al is deze master geaccrediteerd.

Ondanks de hoge kosten en de problemen met de financiering, wil ik deze master echter hoe dan ook volgen. Zelfs een studieschuld van 30 duizend vrees ik niet. Maar waar haal ik het geld vandaan als DUO mij niet laat lenen? De studentendecaan adviseerde me maar voorzichtig me bij mijn financiële situatie neer te leggen en een gewone master te gaan doen. 'Zulke studies zijn niet bedoeld voor mensen zoals jij en ik', mompelde hij zacht.

Inzet en ambitie worden in dit land al lang niet meer beloond, maar ik legde me daar niet bij neer. Na drie maanden touwtrekken met DUO weet ik echter nog steeds niet waar ik aan toe ben. Tegenstrijdige geluiden, mails en telefoontjes waar je geen rechten aan kunt ontlenuen, verkeerde informatieverstrekking en complete onwetendheid zijn in Groningen schering en inslag. DUO is het schoolvoorbeeld van de Hollandse polderbureaucratie. Ondertussen is de enige beschikbare beurs vergeven aan een diplomatenzoon.

Tsja, zo gaat dat in Nederland. De notaris betaalt voor de notaris, of regelt een beurs. Voor de rest van Nederland is er nog de kale afgekloven eenjarige master waarvoor straks ook nog eens een flinke studieschuld moet worden afbetaald.

Werner Gelderblom, promovendus.

In de Volkskrant van 14 mei pleit Lisette Kuijper in een fel betoog voor het VVD-voorstel om de basisbeurs voor studenten om te zetten in een lening die na afronding van de studie met rente terugbetaald moet worden. Om haar pleidooi kracht bij te zetten, maakt ze gebruik van twee clichés die politici de afgelopen tijd de wereld in geholpen hebben, blijkbaar met succes. Niet alleen herhaalt zij Wouter Bos' vertekende uitspraak dat de slager op de hoek de studie van de advocaat betaalt, ook eindigt zij met de oproep dat 'de advocaat zijn eigen boontjes moet doppen'.

Kuijper gaat er volledig aan voorbij dat naast iedere clichématige, extreem veel verdiende advocaat een hoog opgeleide verpleegkundige, leraar basis- en middelbaar onderwijs of een maatschappelijk hulpverlener staat, die zich iedere dag inzet voor onze maatschappij voor een zeer redelijke, maar niet exorbitante vergoeding. Veel van de studenten die nu met een basisbeurs ondersteund worden, zullen juist deze voor de samenleving essentiële beroepen gaan vervullen.

Kuijper heeft waarschijnlijk gelijk dat het scenario van de LSVb dat het invoeren van een sociaal leenstelsel zal leiden tot een vlucht uit het hoger onderwijs van de student met ouders uit een arbeidersmilieu, tot de doemgedachten behoort. Zij ziet echter niet in dat het nieuwe systeem toekomstige studenten zal aanmoedigen om opleidingen te kiezen die voorbereiden op een goed verdiende baan in de particuliere sector en niet voor een baan waarin tegen een schappelijke beloning de talenten direct ingezet worden voor een betere maatschappij.

Politieke partijen hebben hun uiterste best gedaan om een beeld te creëren van 'de student' voor wie na een aantal jaren met middelmatige inzet zakken geld klaarstaan in schimmige advocatenkantoren of, erger nog, banken. Voor deze rijke, asociale Nederlander zou de maatschappij als geheel, en met name de 'hardwerkende Nederlander', krom liggen. Dit beeld verdient aanpassing: de toekomstige afgestudeerde zal hard nodig zijn om het Nederlands onderwijs, de zorg en de hulpverlening op het gewenste peil te houden. Wie de scholieren van nu voorhoudt dat zij hun studie zelf moeten betalen, omdat zij er ook zelf profijt van zullen trekken, zal inderdaad een student creëren die kiest voor het grote geld en die minder commercieel ingestelde studies mijdt.

LOAD-DATE: June 1, 2010

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: de Volkskrant